

Inleiding

De Beverwijkse participatie aanpak is tot stand gekomen vanuit de wens van de gemeenteraad om inwoners zo goed mogelijk te laten meedenken en meedoen aan vraagstukken in hun directe leefomgeving. Nadat de Rekenkamercommissie in 2018 had geconcludeerd dat er het nodige werd gedaan op het gebied van participatie in Beverwijk, maar dat het ontbrak aan doelen, beleid en structuur.

Deze participatieaanpak is een schakel in de keten om te komen tot een gemeentebrede aanpak waarin de vraag centraal staat hoe de relatie tussen gemeente en inwoners/ondernemers vormgegeven wordt.

De volgende schakels zijn opgenomen:

- Communicatievisie
- Besturingsfilosofie
- Participatieaanpak
- Aanpak implementatie omgevingswet

De Beverwijkse participatie aanpak past in het opgavegericht werken van de gemeente: de inwoners staan centraal. Opgavegericht werken gaat om de wijze waarop de gemeente samen met inwoners en ondernemers werken aan oplossingen van opgaven die leven onder de inwoners en ondernemers. Hierbij staat het denken in kansen centraal en wordt gehandeld vanuit mogelijkheden in plaats van uit regels. Binnen de participatieaanpak noemen we deze rol de 'mogelijk-maker'. Dit is geen aparte functionaris, maar een rol die een medewerker van de gemeente aanneemt.

Veranderende rollen

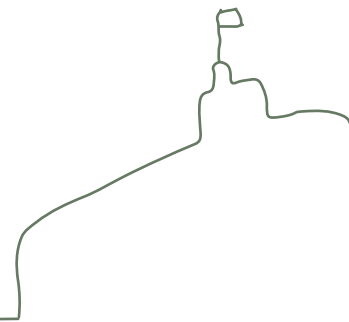
In een veranderende samenleving waarin inwoners meer en meer opkomen voor hun belangen en nadrukkelijker invloed willen hebben om hun directe leefomgeving, krijgt de gemeenteraad een andere invulling van de eigen rollen. De rol van de raad verschuift van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' opgaven en vraagstukken tot een goed einde worden gebracht. De gemeenteraad krijgt de rol van verbinder tussen samenleving en college van Burgemeester en Wethouders en toetsers van democratische waarden (zeggenschap, inclusie, deliberatie, transparantie en tegenspraak).

De raad krijgt er nog een nieuwe rol bij: de reflecterende rol. Het is zaak om regelmatig te reflecteren op de relatie tussen overheidssturing (richting geven) en zelfsturing (ruimte bieden). Hoe ontwikkelt de balans? Blijft de publieke ruimte voldoende publiek? Blijft potentieel van zelfsturing wellicht onbenut? Hiertoe is het van belang dat de leden van de gemeenteraad weten wat er speelt en hoe inwoners en ondernemers de ruimte om initiatieven te nemen of betrokken te zijn bij vraagstukken zelf ervaren.

De ambitie van de gemeenteraad is om in de komende periode meer ruimte te geven aan initiatieven uit de samenleving en om inwoners en ondernemers meer te betrekken bij onderwerpen die hen direct aangaan. Deze participatieaanpak ondersteunt deze ambitie.

“Gemeenteraadsleden zijn erg betrokken met de samenleving, maar missen soms een heldere kijk op hoe het feitelijk is georganiseerd of hoe de participatie bij een project is vormgegeven.”

- UIT EEN CASE-INTERVIEW MET EEN MEDEWERKER -



Onze kijk op participatie

Initiatieven kunnen uit 3 richtingen komen: vanuit de gemeente, vanuit inwoners/ondernemers of vanuit maatschappelijke partners. Deze initiatieven worden getoetst op algemene uitgangspunten, politieke stellingname en regelgeving. Mocht het initiatief niet door deze 'gemeentezeef' komen, wordt er geen participatietraject opgestart. Tenzij de overtuiging aanwezig is dat het initiatief wel wenselijk is. In dat geval wordt door de inzet van een 'mogelijk-maker' bekeken onder welke voorwaarden het initiatief verder gebracht kan worden.

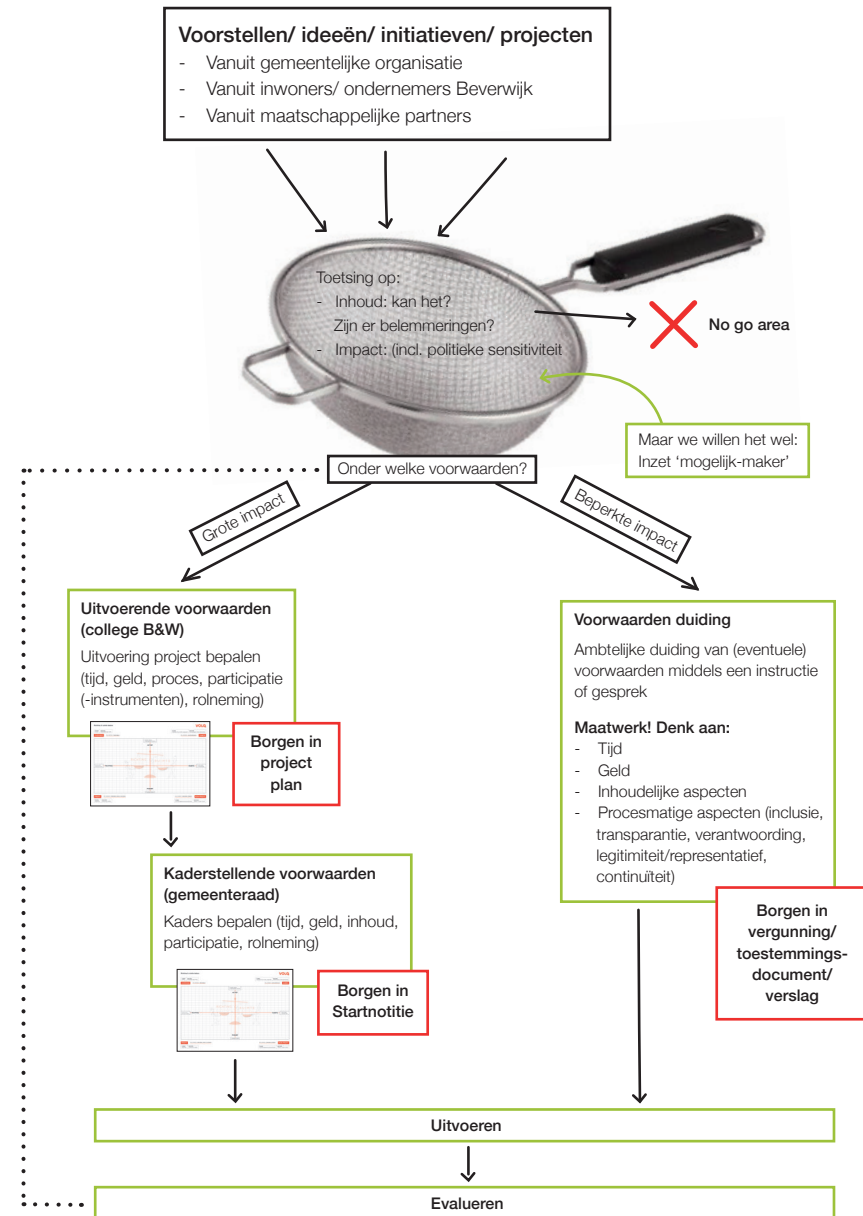
Voor initiatieven met een beperkte impact volgt een gesprek tussen initiatiefnemer en een ambtenaar van de gemeente. In dit gesprek worden afspraken gemaakt over het proces, eventueel gevolgd door een vergunning of alternatief toestemmingsdocument waarin beschreven staat wat er van de initiatiefnemer wordt verwacht.

Initiatieven met een grote impact volgen een intensiever traject waarin college van B&W en de gemeenteraad een rol krijgen aan de voorkant van het proces. Uitvoerende en kaderstellende voorwaarden worden opgenomen in een projectplan en startnotitie. Zaken als tijd, geld, inhoud, participatie en rolgeving krijgen een plek in deze notities.

Na de uitvoering wordt een evaluatie uitgevoerd en leerpunten uit deze evaluaties worden op gezette tijden met de gemeenteraad besproken. Zo wordt invulling gegeven aan de reflecterende rol van de gemeenteraad.

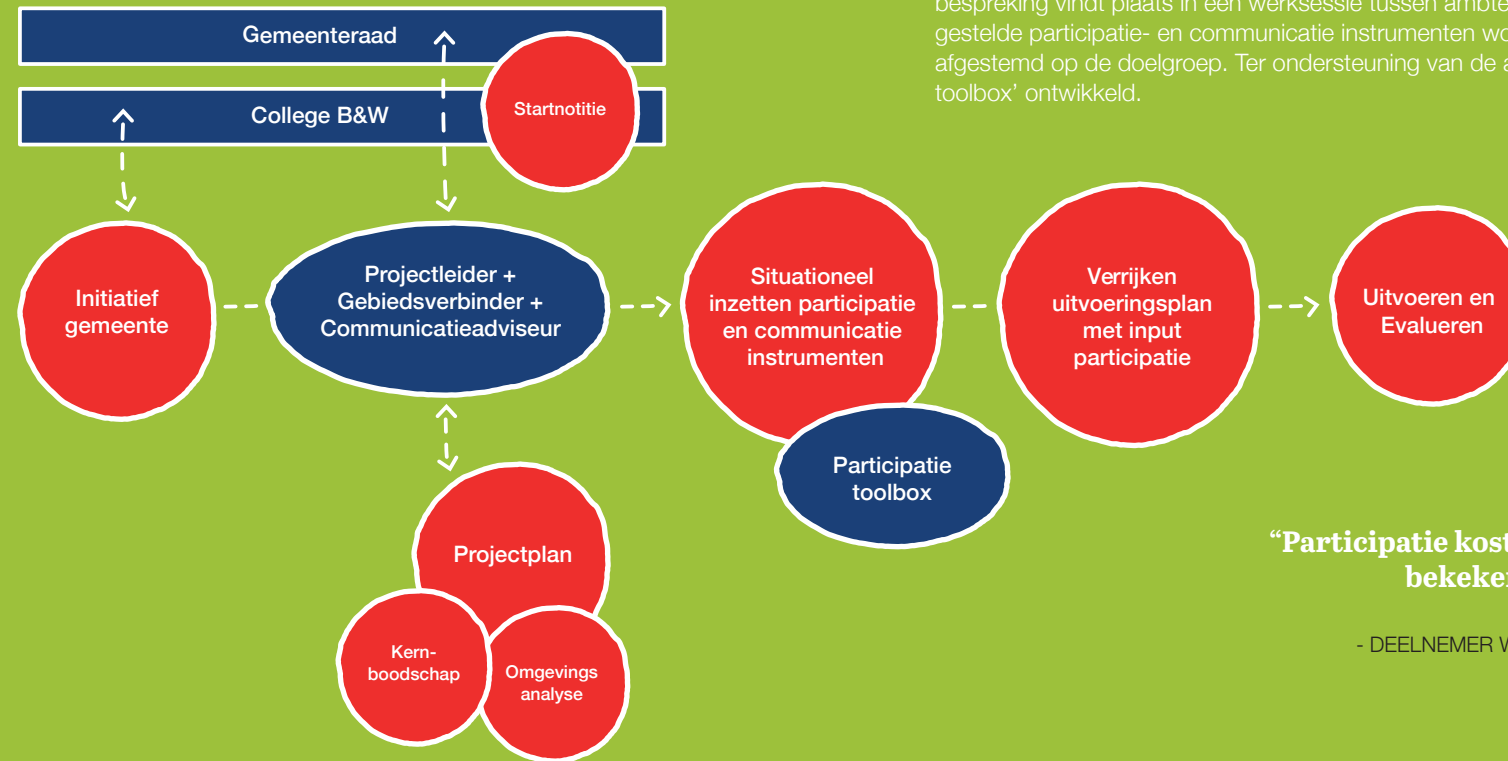
“De informatieverstrekking naar inwoners over wanneer en waarover er mee kan worden gedacht moet beter.”

- GEÏNTERVIEWDE INWONER -



Zo pakken we het aan

Initiatief vanuit de gemeente



De stappen die ondernomen worden bij initiatieven vanuit de gemeente kenmerken zich door een structuur van samenwerking en situationeel toepassen van instrumenten. Door het maken van een omgevingsanalyse en het formuleren van een kernboodschap in het projectplan werkt een multidisciplinaire projectgroep aan het initiatief.

De gemeenteraad wordt aan de voorkant van het proces in staat gesteld om kaders te stellen (inclusief participatiekaders) als reflectie op de aangeboden startnotitie. Deze bespreking vindt plaats in een werksessie tussen ambtenaren en raadsleden. De voorgestelde participatie- en communicatie instrumenten worden situationeel ingezet en afgestemd op de doelgroep. Ter ondersteuning van de advisering wordt een 'participatie toolbox' ontwikkeld.

“Participatie kost tijd: er wordt situationeel bekeken wat dit vraagt.”

- DEELNEMER WORKSHOP 'ROLNEMING' -



Zo pakken we het aan

Inwonersinitiatief

De stappen die ondernomen worden bij initiatieven vanuit de inwoners van Beverwijk worden geduid in een voorwaarden gesprek met een ambtenaar van de gemeente. Democratische waarden staan centraal bij deze aanpak. Belangrijke vragen worden gesteld en meegegeven aan de initiatiefnemers: wie moet uiteindelijk de besluiten nemen? Welke randvoorwaarden gelden er? Hoe betrek ik andere belanghebbenden? Door het doorlopen van deze stappen wordt toegewerkt naar een zichtbaar en concreet resultaat.



Zo hebben we het aangepakt

De Beverwijkse participatie aanpak is tot stand gekomen in de periode oktober 2019 tot maart 2020 door casestudy's, workshops, bestudering eerdere onderzoeken, gesprekken, interviews met relevante (interne en externe) stakeholders, een videofilm en een flits-enquête. Uitgangspunten bij dit proces waren:

- We voorkomen dat er zaken dubbel of opnieuw worden gedaan (er zijn al veel gesprekken gevoerd en onderzoeken gedaan);
- De participatieaanpak borduurt voort op 'De Beverwijkse Manier', onze kijk op communicatie;
- Het rapport over de organisatie biedt de nodige aanknopingspunten, deze worden meegenomen in de participatieaanpak;
- De participatieaanpak is op zijn beurt input voor de werkwijze rond de implementatie van de omgevingswet in Beverwijk;
- Het eindproduct bevat een advies aan de raad over rolneming en een advies over hoe hier in administratieve zin mee omgegaan kan worden (b.v. aanpassing van de raadsvoorstellen of sjablonen).

In oktober 2019 is gestart met intakegesprekken met de leden van de Tijdelijke Raadscommissie Inwoners Participatie (TRIP). Deze intake had tot doel een gezamenlijk proces uit te lijnen waarin de commissieleden een actieve rol kregen.

Door middel van een vragenlijst zijn Beverwijkers op 2 dagen (23 en 30 oktober 2019) op straat geïnterviewd en bevroegd naar hun ervaringen met participatie. Van deze gesprekken is een videofilm gemaakt. Deze videofilm is gebruikt in de workshops met de commissie TRIP, het college van B&W en de gemeenteraad. De meningen van de geïnterviewde inwoners bevestigden de uitkomsten van het onderzoek van de Rekenkamer hoe en wanneer inwoners betrokken willen worden bij vraagstukken in hun directe leefomgeving. De input die verkregen is uit de diverse workshops is verwerkt in deze participatieaanpak.

Voor de casestudy's zijn de volgende projecten nader onderzocht: Binnenduin (nieuwbouwwijk), Staatsliedenbuurt, Communicatievisie en Westertuinen. Naast een documenten beoordeling zijn diverse betrokkenen bij deze projecten geïnterviewd. Ook de hieruit verkregen input is verwerkt in deze participatieaanpak.

Bij de workshop 'ophalen input' van 27 november 2019 waren naast de leden van de commissie TRIP ook 'buren' aanwezig. Ieder lid van de commissie was gevraagd om iemand mee te nemen naar deze workshop. Daarnaast heeft een algemene oproep op sociale media en op de gemeentepagina nog enkele geïnteresseerde inwoners naar het stadhuis weten te krijgen. De twee workshops met het college van B&W en met de gemeenteraad hadden 'rolneming' en 'richting geven en ruimte bieden' als thema.

Alle verkregen input is 'teruggelegd' bij de commissie TRIP op 28 januari 2019. De beschrijving van de aanpak als eindproduct is voorgelegd in een slotgesprek op 11 maart 2020.

“Er zijn duidelijke kaders nodig over waar inwoners over mee mogen denken binnen een project: maak inzichtelijk wat wel en niet kan volgens wet- en regelgeving.”

- EEN BEVERWIJKSE AMBTENAAR -

